Ч. 175 (14.424). Львів, четвер 6. серпня 1936. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504-060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41.
„ Друкарні: 229-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Свято на Білій Горі.

Традиційне Свято в честь Маркіяна Шашкевича на Білій Горі (біля Підлися) відбудеться в неділю 9. серпня ц. р., а на випадок непогоди 16. серпня ц. р., в такою програмою:

I. частина: 1) Привітання єпископа й похід на Білу Гору. 2) Відправа Польової Служби Божої з проповідю й панахида на гробі Невідомого Стрільця.

II. Частина: 1) Промова. 2) Продукції хорові, танкові й орхестральні.

Комітет поробив усі заходи, щоб Свято випало величаво. Комітет прохає Українське Громадянство взяти численну участь у цьому Святі й підчинитися приказам впорядчиків на Білій Горі.

Перед комуністичним повстанням у Греції.

Военний стан. — Парлямент розвязаний.

АТЕНИ, 5. 8. ПАТ. Ліві профес. спілки проголосили нині 24-годинний генеральний страйк. Союз консервативних робітників візвав своїх членів не переривати праці.

АТЕНИ, 5. 8. Атенська Телеграф. Агенція. **Уряд в порозумінні з королем проголосив военний стан тому, що станув у обличчі зорганізованого комуністами поважного повстанчого руху, що грозив краєві пролиттям крови. У всьому краю панує повний лад.**

Парлямент розвязаний, дата нових виборів ще не усталена.

Англія годиться на міжнародню конференцію в еспанській справі.

ЛЬОНДОН, 5. 8. ПАТ. Французький шарже д' афер дістав учора пополудні відповідь на французьку пропозицію міжнародньої конференції в еспанській справі такого змісту:

Брит. уряд в засаді погоджується і пропонує, щоб Англія, Франція та Італія устійнили спільно становище до еспанських подій, а крім того звернулися до Німеччини і Португалії, евентуально й до інших держав з пропозицією, щоб також не мішались ніяким способом до еспанських справ.

Під „іншими“ державами здається слід розуміти СССР, Бельгію та Чехословаччину.

ДИПЛЬОМАТИ ВИЇХАЛИ З ЕСПАНІЇ.

АНДЕ, 5. 8. ПАТ. З Мадриду виїхали до Анде дипльоматичні представники Англії, Злучених Держав, Німеччини, Італії, Арґентини, Норвегії та Чехословаччини.

Чи є в Мароку італійські літаки?

ГІБРАЛЬТАР, 5. 8. Райтер. **Брит. морська влада стверджує на основі обсервації, що над проливом перелетіли виключно еспанські, а не італійські літаки.**

ТАНЖЕР, 5. 8. Авас. Отаман Армада, співробітник ген. Франка, заявив, що **не італійський, лише еспанський літак бомбардував республиканський кружляк серед Гібральтару.**

ТАНЖЕР, 5. 8. ПАТ. На летунському майдані в Тетуані **є 6 італійських літаків, 3 німецькі та 6 інших,** які приготовляються до оборони транспортів республиканської фльоти.

ПАРИЖ, 5. 8. ПАТ. Соціялістичний „Попюлер“ повідомляє з Міляно, що у летунському заведенню „Бреда“ працювали день і ніч, усуваючи написи з готових бомбардуючих літаків. 12 з них вже буцімто відлетіло до Сардинії, дальших 12 — до інших околиць.

БРИТІЙСЬКІ ЛІТАКИ ДО ЕСПАНІЇ.

ЛЬОНДОН, 5. 8. ПАТ. Щоденник „Стар“ повідомляє, що цими днями продано до Еспанії деяку скількість літаків.

ЧИ СПРАВДІ ЛИШЕ ТОМУ?

ПАРИЖ, 5. 8. ПАТ. Французькі комунікаційні літаки виконали від 27. липня до 4. ц. м. 18 спеціяльних інспекційних подорожей над Еспанією, щоб забрати відтіля французьких громадян

Республиканці обстрілюють німецький корабель.

Республиканці обстрілюють німецький корабел

ТАНЖЕР, 5. 8. ПАТ. Республиканський контрторпедовець „Альміранте Вальдес“ обстрілював німецький корабель „Севілля“, що приплив з Гамбурга і вивантажував товари. Прибережні батерії та повстанчі літаки прогнали контрторпедовець. Капітан „Севіллї“ повідомив про цю подію кружляк „Дойтшлянд“.

НІМЕЦЬКІ ВІЗИТИ.

ГІБРАЛЬТАР, 5. 8. ПАТ. Німецький торпедовець „Люкс“ причалив до Альжесірасу; його капітан відвідав місцевого команданта повстанців полк. Коко, опісля відплив до Мелілі.

ФРАНЦУСЬКА ГОСТИННІСТЬ.

АНДЕ, 5. 8. Нім. Інформаційне Бюро. Чимале здивування викликав факт, що французька влада без труднощів перепускала на свою територію автобуси з еспанських областей, опанованих комуністами. Комуністичні й анархістичні діячі, що тими автобусами приїхали, почали без перешкод з боку поліції свою акцію, братаючись з французьким „людовим фронтом“.

Транспорти повстанців до Европи.

ТАНЖЕР, 5. 8. ПАТ. До Севти надійшли вчора з Ляраху, Шетуану і Тетуану транспорти війська і военного матеріялу. У пристані стоять 3 кораблі, навантажені военним матеріялом — правдоподібно переплили пролив.

ГІБРАЛЬТАР, 5. 8. Райтер. На поміч мароканським військам, зосередженим у Сан Рок, прибули добровольчі відділи монархістичних організацій, що розмістилися в Ля Лінеа та Альжесірасі; є їх там 3.000. Цього тижня має прибути з Марока 2.000 нових добровольців. З Кадізу надійшли гармати й муніція. Пунта Карнеро і Тарифу повстанці укріпили та установили там протилетунську артилерію, бо сподіваються, що республиканські кружляки й літаки збомбардують околицю.

Чому Фонд „Народової“ Оборони?!

Львів, 5. серпня 1936.

Істнує президентський декрет про оснування у Польщі „Фундушу Оборони Народовей“ (Ф. О. Н.) на цілі, з якими свариться назва того фонду. А саме: Ф. О. Н. на ділі має скріпити військовий буджет, що не вспів вміститись у рямцях загального державного буджету без нарушення його рівноваги, — має скріпити оборонну здатність держави, має дати змогу компетентним державним чинникам приготовити державу на найгірші можливости военного зудару, якого небезпека зростає в міру поступу зброєневих перегонів, що їх уладжують всі ближчі і дальші сусіди Польщі. Іншими словами, у нинішніх часах мілітаризації всього світа, серед нинішньої ситуації, в якій нема дня, щоб часописи не кричали до читачів алярмуючими наголовками про міжнародні конфлікти, — справа оборони держави це перша й найбільша журба її керманичів. Керманичів **держави,** в якій живе не тільки один польський нарід. І саме тут починається конфлікт: держава має претенсію до всіх громадян, щоб брали участь в її обороні перед зовнішніми ворогами, держава стягає податок майна і крови, вимагає максімум льояльности, крім того стукає до кишень всіх громадян, без різниці віроісповідання і національности, щоб збільшити фонди, призначені безпосередньо на оборонні цілі. І одночасно витворюється враження, що це річ іде не про найбільшу потребу **держави,** лише про імпрезу **одної національности.** Очевидно, що воно мусить насторожити інші національности, мусить згори настроїти їх щонайменше недовірливо до збіркової акції: адже пересічний громадянин не читає всіх законів і декретів та орієнтується здебільша по назвах, по гаслах, всяких масових акцій.

Збірку на Ф.О.Н. зроблено масовою акцією. Ось напр. саме на завтрішній день заповіджено прилюдні збірки по всьому Львові, в яких активну участь братимуть здається різні державні достойники, йтиме масова продажа віконних наліпок, зокрема — очевидно — йде відповідна акція щодо всіх установ на всьому терені держави. Навіщо надавати цій акції зовнішні познаки **польської національної** збірки, коли це суто **державна** справа, нормована **державним** законом та контрольована **чинниками влади?!** Яка з цього користь для суті справи, якою є чейже призбирання фондів на цілі оборони держави?

Утотожнювання назви „національний“, „державний“ у Польщі не нове. Адже у першій конституції Польщі казалося „ми, польський нарід“. В той спосіб творено **фікцію національної держави,** якій перечить і національна статистика держави і зріла свідомість своєї національної окремішности близько 40% інших народів, що складаються на населення держави. Нова конституція Польщі з цією фікцією зриває бодай остільки, що зараз у першій статті

говорить „Польська Держава є спільним добром усіх громадян“, через що викреслено первісне символічне означення польського народу, як панівного чинника, як „господаря“ держави, супроти якого всі інші складові частини населення малиб — льогічно — поводитись наче „гості“. Однак думка утотожнювати польську державу з польською національністю залишилась надалі: вона залишилась, як завітня і провідна ідея польської народової демократії (читай: польського боєвого націоналізму), що змагає до перетворення Польщі в національно однородну державу при збереженні — очевидно — теперішніх її кордонів, які ген далеко відбігають від польської етнографічної лінії. Іншими словами — гасло „паньства народовеґо“ це гасло польської національної експансії, це гасло політики національної асиміляції та екстермінації. Річ ясна, що як довго непольські суцільні національні колективи істнуватимуть у межах Польщі і заселюватимуть цілі полоси краю, творючи на них національну більшість, так довго вони будуть і мусять всіми можливими способами протиставитися ідеї перетоплювати їх в один польський національний організм.

Задалеко завелиб нас міркування, наскільки польська націоналістична ідея находила впродовж останніх кільканацяти літ відгук у внутрішній політиці та взагалі при всій будові польської держави. Бо тоді треба би казати про всі устроєві перипетії до сучасних включно, про національну політику в ріжних ресортах, про колишні й актуальні тенденції, про історію польської політичної думки. Всі ці речі не належать до теми нинішніх уваг. Нинішні уваги обмежуються до ствердження одного факту: При основанні Фонду Оборони Держави вжито фальшивої назви, переплутуючи номенклятуру національну з державною. Таких помилок робити не слід, якщо державі (її керманичам) залежить на успіху справи. Проти того, щоб „національний“ і „державний“ стали у Польщі синонімами, так як напр. у Франції, мусять боротися, згідно з вимогами своєї національної рації і своєї національної чести, всі ті, які не зачислюють себе до польської нації і сторожко дбають за збереження своєї національної окремішности. Гадаємо, що в інтересі польської держави є те, щоб до таких непорозумінь і конфліктів не приходило.

Бачать чуже під лісом.

Французька преса про українців у Румунії.

Нескомунізована французька преса збентежилась наслідками совітського союзництва не тільки у Франції, але й по мало-антантських державах. Правий французький щоденник „Льорд[р]“ помістив недавно цікаву статтю про „розріст комуністичної пропаґанди в Румунії“. Автор цієї статті, п. Жорж Есколь зясував способи цієї пропаґанди та постійні „монстрові“ процеси „антифашистів“, „червоних помічників“ і т. д. а в додаток підкреслив відношення комуністичної аґітки до національних меншин що живуть в Румунії.

„В північно-західному Семигороді, заселенім переважно мадярами, аґенти Комінтерну виступають в ролі оборонців покривдженої мадярської меншини та часто забарвлюють свої комуністичні гнізда мадярськими національними барвами, ба навіть відзнакою ревізіоністів“. Подібно працює Комінтерн і в південній Добруджі, яку замешкують переважно болгари. І тут підшиваються висланники Москви в пробудників болгарського ірредентизму. Дальше п. Е. не забуває про Буковину, де „проявляються відосередкові рухи рутенів (!)“.

І тут перетягнув наш француз струни. Переляканий новим наступом комунізму у Франції, п. Е. бачить його всюди — і там, де його ще нема. До большевицької акції в Румунії він зачисляє „відосередкові рухи рутенів“.

Не перечимо, що Комінтерн радо вживає вигідної методи „оборони національних меншин“, але тільки по інших державах. Правдою також є, що в останніх часах відбулись по румунських військових судах демонстраційні процеси „антифашистів“, де провідну ролю грали, крім властивих „традиційних піонірів“ жидів, ще й мадяри або болгари. Також серед румунів появилися ріжні комунізуючі „демократичні“, „допомогові“ комітети, ба навіть „людові фронти“. Зате буковинські чи бесарабські українці, які живуть в далеко гірших матеріяльних обставинах як інші меншини в Румунії, всетаки підпали під впливи комуністичної пропаґанди.

Мадяри, наприклад, мають в Семигороді сильно розвинений промисл і торговлю, мають сотки народніх шкіл, десятки середніх шкіл. Їх піддержує не тільки рідний капітал із Будапешту, але й румунський уряд, що ріжними уступками старається ослабити ревізіоністичну політику заграничних мадярів.

Навіть й тих 300.000 болгар, що заселюють полудневосхідне погранична Румунії, мають значне число своїх шкіл. Про німців та жидів, не треба розводитись. Їхні орґанізаційні здібности та капітал знані. Навіть і недержавний малий народець вірменів має десятки своїх нижчих і середніх шкіл.

Тільки українці, що живуть компактними масами й числять 1 мільйон душ, вони від 15 літ не мають ніодної народньої школи, де обовязково вчилиб бодай 1 годину на тиждень української мови! Про Союзи Січей, читалень, пожарничих товариств і не згадати. Їх розвязано ще в 1919. р. А в останньому часі погіршився й матеріяльний стан українських селян. Голодують не тільки гуцули, (що й за Австрії жили в нуждї), але й колись багаті хлібороби Бесарабії. Такий матеріяльний та культурний стан міг би стати сприятливим полем для комунізму. А проте заходи комуністів „освідомлити“ українців остались даремними.

На всіх комуністичних процесах, що постійно ведуться перед румунськими військовими судами, не було ніодного підсудного комуніста українця. Навіть серед передових членів ріжних комунізуючих організацій не найдеш хочби одного показового українця. Марно пропали гроші Комінтерну на видання ріжних часописів в українській мові, як „Боротьба“, „Борець“, „Нове Життя“ і т. д. Всі вони вже небіжчиками! Погасли завмерла й „українська“ секція при соц.-демократичній партії Буковини. Її члени розбрились по всяких „буржуазних“ румунських політичних партіях, які раніше ревно поборювали.

Як поінформовані автори французьких репортажів, видно й із того, що й не згадують про тих румунських україножерів, які вже втихомирились, бо бачать, що насильна асиміляція користи не приносить.

Одним таким передовим науковим асимілятором був колишній премієр проф. університету Н. Йорґа. Йому дорівняв хіба ще Грабський. А тепер, по десятилітнім теоретизуванні асиміляції „рутенів“, „русначків“, „гуцанів“ (гуцулів) і т. п. проф. Йорґа змінив свій погляд. В дуже зручний спосіб скриваючи цю невдачу говорив він у французькому деннику в Букарешті „Ле Момен“, таке:

„Українці (нарешті приновоїв собі й п. Йорґа цей „неольоґізм“!), що живуть на Буковині й у Бесарабії, не роблять нам вже ніяких труднощів“. Це місце підчеркнув п. Й., коли порівнав домагання українців із завзятою ревізіоністичною пропаґандою мадярів та болгар. А далі оповідається наш опікун так:

„Ми не маємо ні причини ні інтересу робити те, що перед нами робили інші: змагати до винародовлення українців“. І тут признав проф. Йорґа, те, що перед тим сам поборював.

15 літ тревала еволюція поглядів таких провідних румунських одиниць, але це неважне для переполоханих комунізмом французьких публіцистів.

Д-р О—ко.

Україна і конференція проливів у Монтре.

Меморіял проф. О. Шульгина.

Проф. О. Шульгин, представник еміґраційного уряду У. Н. Р. при Лізі Націй, подав голові конференції проливів у Монтре меморіял, що зясовує погляд України на проблему проливів. Зміст його такий:

На конференції в Льозані взяли були на увагу права України і Ґрузії, хоча ці держави й не були на конференції заступлені. Конвенція залишила для них місця в комісії проливів поруч з іншими побережними державами Чорного Моря. Делеґат совітської республики мусів приняти такий стан річей, бо, коли конференція в Льозані була скликана, Союз Совітських Республик не був ще устійнений; тим самим Москва визнавала незалежність України і Ґрузії.

Інакше є положення в 1936 р. на конференції в Монтре: Делеґат Совітського Союзу намагається репрезентувати всі совітські республики, отже й Україну та Ґрузію. Вже багато разів ми вносили в Женеві наші протести, вказуючи членам Ліґи Націй на те, що національна Україна ніколи не давала повновласти московському урядові виступати в її імені, бо цей уряд вважається на Україні урядом окупаційним.

Проблеми, що торкаються Чорного Моря і проливів, мають першорядне значіння для України. Кордони України, навіть у тому вигляді, як вони тепер встановлені Совітським Союзом, охоплюють головні пристані північного берегу Чорного Моря, як Одеса, Миколаїв і Херсон, та йдуть далі по берегах Озівського Моря, сягаючи далеко за Перекоп. Якщо взяти на увагу той факт, що Кавказ, Козацькі Землі (Кубань і Дон), Крим, з його українсько-татарським населенням, мають лише штучний звязок з Совітською Росією і що вони також вже довели свою волю відірватися від Москви, стає ясним, що як тільки Україна знову здобуде свою незалежність, інтереси Росії на Чорному Морі будуть зведені до мінімум, чи, навіть, Росія взагалі перестане бути побережною державою Чорного Моря.

Інтереси України в проблемі проливів цілком відмінні від інтересів колишньої російської імперії та її спадкоємниці, совітської Росії. Національна Україна, що відчуває традиційну симпатію до Туреччини, відвічного ворога російського імперіялізму, вважає, що свобода проливів є необхідною умовиною процвітання всіх побережних країв Чорного Моря. Україна рішуче не погоджується зі старою тезою московського імперіялізму, що Чорне Море малоб бути російським морем, зачиненим для інших держав. Вона вважає, що нема підстав утворювати для Дарданель і Босфору режім відмінний від того, який принято у справі Ґібральтарського проливу чи Суезького каналу. Оскільки Чорне Море є лише продовженням Середземного, штучне відрізання його від цього моря і від океану означалоб для його побережних країв поважне зменшення їх ваги. Україна як середземноморська країна, мусить мати морським шляхом безпосередні зносини з усіма націями світу.

Сучасна конституція СССР визнає бодай теоретично, за Україною, а також за Білорусю, Ґрузією й іншими республиками Кавказу і Туркестану, право свобідно відділитися від Совітського Союзу. Того дня, коли Україна зможе використати це своє право, вона заграє дуже активну ролю в чорноморських проблемах. Тому вважаємо своїм обовязком зробити так, щоби в мент, коли конференція в Монтре встановлює новий статут проливів, вона почула голос України. Маємо надію, що комісія проливів буде захована і що місця, які були в ній зарезервовані для України і Ґрузії, будуть для тих держав затримані й надалі.

Цей меморіял був видрукований в ріжних органах західно-европейської преси, між іншими у „Журналь де Женев“ (з 19. липня), який в тому ж числі присвятив цій справі свою передовицю, з якої ми подаємо витяги:

Майже всі совітські побережні території Чорного Моря належать до федерованих республик і ніодна не має автохтонного російського населення. Якщо Москва почуває для себе небезпеку на Чорному Морі, це значить, що вона боїться ворожнечі націй, яких вона гнобить і яких експльоатує, України, Ґрузії, Кавказу, націй, що майже всі мають звязок з Заходом через проливи та мають разом до 80 міліонів населення, половину цілого населення СССР. Конвенція в Монтре має закувати їх в кайдани, але ключ від цих кайданів залишається в непевних руках турків. Совіти є правдивими наслідниками царського імперіялізму і Літвінов надяг чоботи Миколи

II, але він знає, що друга кримська війна розбила б імперію Сталіна.

Сучасна структура Совітського Союзу є наслідком тієї боротьби, яку ведуть з Москвою поневолені народи. Кремль концентрує свою армію на Україні (28 дивізій) і то робить деякі уступки цим загрозливим націоналізмам, то починає на них нові нагінки. З боязни й ненависти до Москви національні меншини в Польщі порозумілися з Варшавою. Але союзники СССР навпаки втягаються до політики ворожнечі до своїх меншостей та до їх пригноблення.

Конференція в Монтре відбулася в критичний мент. Вона погіршує становище поневолених народів СССР, ускладнює положення національних меншин і зробить ще більш непевним вже захитаний европейський мир“.

—o—

Польський наступ на Гуцульщину.

Одночасно, коли Рідна Школа літами не може добитися концесії на приватну народню школу, коли на Гуцульщині адміністраційна влада не дозволила ані на один дитячий садок, коли систематично заборонює просвітянські свята на Гуцульщині, — іде посилений наступ з польського боку дуже широким фронтом. В цьому наступі активну участь бере не тільки місцева й довколична польонія, але посягають туди варшав'яки а в остатньому часі навіть великополяни з Познанщини.

ЛЄҐЕНДИ ПРО ГУЦЛЬСЬКІ ДЖУНҐЛІ.

„Мали Дзєннік“, католицький орган, що виходить в Непокаляновi біля Варшави і доволі почитний також у Східній Галичині, приніс в чч. 188 і 189 дві статті під такими наголовками: „Зававше чуйна Велькопольска висила обуз санітарни на Гуцульщизне“ і „Гуцульщизна в шпонах жидовскіх“. До тих статтей додана світлина гуцулки на коні з підписом: „Амазонка знад Черемошу“. Зміст цих статтей такий.

Перша стаття: Польща має країни, що своїм занедбанням і недостачею всяких хочби найпримітивніших новочасних уладжень пригадують дикі африканські пустині. До таких сумних резерватів належить Гуцульщина. Гігієнічні відносини тут нечувані. На цілій Гуцульщині нема ні одного осередку здоровля, ні одної порадні („пшиходні“), ні одного лікаря.

ҐРОТЕСКОВІ САНІТАРНІ ЕКСПЕДИЦІЇ.

Великопольща рішила провірити ті забуті сторони і заповнити ті сумні прогалини. Під протекторатом віцевоєводи Валіцького, проф. д'ра Поншера і багатьох інших визначних осіб з лікарського світу зорганізував медичний виділ познанського університету з Кружком Медиків табор 22 студентів, що кінчать медицину, під проводом проф. д'ра Ружицького.

Цей табор починає свою мандрівку від Делятина через Бистрицю, Жабє, Кути, Косів, Снятин аж до Заліщик. Мандрівка обчислена на сім тижнів.

Крім таборового виряду мають молоді санітарі епідіяскоп і фільмовий апарат з величезним запасом пропаґандових фільм і рисунків. Учасникам прогульки ходить про всестороннє піднесення гуцулів. Щоб осмілити гуцулів і нав'язати з ними сердечні взаємини, члени познанської експедиції будуть мати ріжні дрібнички, як почтівки, люльки і т. п. Бо орґанізатори прогульки мають на меті не тільки прослідити відносини на Гуцульщині, але також промостити дорогу молодим лікарям, що повинні там осісти.

ПРОМОЩУЮТЬ ДОРОГУ ПОЛЬСЬКИМ ПРОМИСЛОВЦЯМ.

Зміст другої статті' Ціле господарське життя Гуцульщини опанували жиди. Викупили ліси і худобу, а гуцулів затруднюють як пастухів. Гуцул приневолений іти до ліса („до бутина“), там зрубує дерево, обробляє його, стягає, сплавляє і достарчує своїм працедавцям. Невеличкий зарібок залишає в „маґазинах“ (кредитових склепах дотичних фірм), наслідком чого зарібок гуцула вертається до власника підприємства, заки його виплатили робітникові. Таким способом 100.000 вільних і заможних гуцулів перемінилося в бідних робітників. Цікаво, що в цілій долині Прута нема ні одної кооперативи.

Треба тому зарадити, бо інакше гуцул стається податний на українські підшепти, а причин своєї економічної недолі шукатиме в польській державности, ідентифікуючи її з жидівським визиском. До того не сміємо допустити, поки ще час.

Як зарадити тому? „Мали Дзєннік“ (ч. 188) в найкращих красках представляє, як то населення Виленщини і Полісся „радісно витає“ великопольського купця, що поволи, але систематично підносить там „христіянський стан посідання“ та уздоровлює торговельні відносини, очевидно з метою ущасливити таким великопольським купцем також Гуцульщину. При тому говорить і про експансію також інших вільних фахів на Схід!

Словом, по рецепті „Малого „Дзєнніка“ відносини на Гуцульщині можна „уздоровити“ в той спосіб, що усунеться з Гуцульщини жидів, а на їх місце спровадиться і поселиться великополян.

Розгляньмо тепер, як порушені „Малим Дзєнніком“ справи представляються на Гуцульщині в дійсності.

Передовсім Гуцульщина зовсім не дикий край африканських джунґлів. Навпаки гуцули — це українська вітка народу з вродженою інтеліґенцією та високою мистецькою культурою і саме тими прикметами імпонує кожному чужинцеві.

ПРОТИУКРАЇНСЬКА САНІТАРНА ПОЛІТИКА.

Також санітарні відносини на Гуцульщині не є такі безнадійні, як це представляє непоінформований „Мали Дзєннік“. Передовсім осередок здоровля є в Жабю побудований коштом 130.000 зол. В пляні є будова осередків здоровля в Космачі і в Яблониці над Білим Черемошем.

На Гуцульщині є „порадні“ (пшиходнє) для венерично хорих, а саме: в Жабю, Яблониці, Річці, Косові, Пістині, Печеніжині, Делятині і Микуличині. Також в Космачі була така порадня з українцем-лікарем д'ром Питликом. Та від січня 1935 р. усунули того лікаря без ніякої фахової причини і розписали конкурс в надії, що податься якийсь поляк. Одначе це так мало платна посада, що ніякий лікар поляк не хотів компетувати. Вправді обіцяв приняти ту посаду лі

ОСИП ЗАЛЕСЬКИЙ. 2

НА ШПИЦІ.

(Докінчення.)

Другого дня, не зважаючи на досить непевну погоду, пішли ми ранесенько до тартаку та всіли до залізнички, що їде в напрямі Заросляка. Це державна залізничка, що їздить правильно, без огляду на скількість подорожних, мабуть для піднесення туристичного руху; їзда коштує біля 1 зол. Подорожних нині небагато, мабуть тому, що заповідався дощ. В годині 7-ій виїздимо і по годині їзди ми на кінцевій стації Форощенка. По дорозі з Ворохти до Форощенки стрічаємо численні гуртки польських пластунів і пластунок, що розтаборилися тут по обох сторонах залізнички. З Форощенки дві години ходу до захисту на Зарosляку, який належить до Польського Татрянського Товариства. Перед будинком стрічаємо знову трьох гуцулів-музикантів. (Не знаю, хто платить одних і других музикантів, можливе, що грають з власної охоти — може так розбирає їх радість і добробут). Захист збудований в гарнім, хоч трохи тінистім, місці серед ліса з видом на Говерлю під Козьнецькою полониною, добре уладжений і загосподарований, але дорогий. Ліжко у збірній спальні коштує 2 зол. за ніч, а в окремій кімнаті 3 зол. Їжа також дорога і не дуже смачна. Другий захист, який ми стрічали, на Марішевській полонині належить до львівського Лещетарського Товариства, багато кращий під кожним оглядом. В захисті на Зарosляку лишаємо наші наплечники і йдемо згідно з нашим пляном до джерел Прута під Говерлю. Погода для нас ласкава (мабуть знає, що ми два роки плянували цю прогульку, бо хмари зникли десь у проваллях і сонце освітило нам чудовий чорногірський краєвид. Ідучи за знаками доходимо до горішнього водопаду Прута. Перед нами величаві каскади води, що спадає ступнями з кількадесятиметрової висоти поміж кущі жерепу й гірської низької вільхи. Праворуч понажна Говерля, по якій, немов рухомі точки, пасеться маржина. Ліворуч лагідний Брескул поховав у північних заглубинах білі латки снігу. На противлежній стороні (північній) залита сонцем Козьнецька полонина, а між тим усім темні ліси, що доповняють гармонію красок краєвида. Чудово! Тут дійсно можуть відпочати і очі і нерви, тут можна скоро відзискати рівновагу духа.

Камянистим узбіччем йдемо вгору і входимо в котел, що його колись витворив ледняк (так впевняє мене мій товариш прогульки). Серединою кітла пливе Прут, який повстає з кількох потоків, що спливають з узбічей кітла. Посередині кітла горбок, останки колишньої ледникової морени. Ідемо ліворуч, хочемо вийти на верх Брескула. Тут стрічаємо відцвітаючий рододендрон, (гордість Чорногори), та жовту фіялку. Відпочавши на вершку Брескула, вертаємось до захисту, щоб відпочати перед завтрішньою мандрівкою.

Наступного ранку зачинаємо нашу дальшу мандрівку гарним лісовим плаєм, опісля виходимо на Пожиневську полонину, минаємо ботанічну стацію та дві великі стаї, переходимо попід Дзвциш та входимо в долину дикого потока під Гомулем. Мій товариш фотографує гарний деревяний хрест, що його поставили два гуцули на могилі ватаґа (пастуха). Покидаємо плай і потоком, перескакуючи з каменя на камінь, з берега на беріг, доходимо попід захмарений Гомул на плай, що веде до Несамовитого озера. Тут стрічаємо дві пари туристів, мабуть із заходу, бо нарікають на погані туристичні провідники по східних Карпатах, хвалючи за це татрянські. Входимо у котел під Кізлами. Великі й малі Кізли, це два стрімкі хребти із фантастичними скельними гранями, пригадують дійсно сильвету Кізла. Звертаємо ліворуч та поміж жерепом продираємося в долину нового потічка, щоби дістатися на узбіччя Шпиць. Направо бачимо цілі поля, покриті цвитучим рододендроном рожевої краски. При помочі ніг і рук спинаємося на скельну стіну і поволи виходимо на лагідний бік Шпиць, покритих буйною високогірською рослинністю, серед якої стрічаємо знану вже нам жовту фіялку, гірський браток, купальницю (жовта рожа — Trollius) та ріжні роди трав. Втираємо рясний піт з чола і відганяємо рої мух, що причепилися до нас; минаємо лещетарську стежку, визначену жердками, переходимо стрілецькі рови і дротяні застави та стаємо над обривом величезного кітла Ґаджіни. Признаюся, що голова закрутилася мені і коло серця щось стиснуло, коли поглянув у діл; мимохіть обернувся в сторону Гомула, щоби не дивитися на цей страшний провал, що зачинався під нашими ногами. Згодом очі привикли і ми переждавши хмари, що заступили нам вид на провал, пішли дальше збочем Шпиць в напрямі західної стіни кітла Ґаджіни. Перед нами побачили ми широкий котел, замкнений від пол. сходу Кедроватим, від полудня Ребрами, а від півн. заходу Шпицями, які кінчаться дикою гранею скельних зубів. На півн. схід простягається отвертий вид на долину потока Бистреця та полонину Марішевська. Мій товариш розложив два фотоапа-

кар поляк Недзьведзь, одначе, одержавши кращу посаду в Надвірній, зрезиґнував з Космача. На другий конкурс також не подався поляк, тільки українець і жид, отже тої посади до нині не об садили. Мабуть розпишуть третій конкурс тоді, коли будуть мати запевнення, що подасться я кийсь поляк — по змові з познанського універ ситету...

Тільки два лікарі українці ведуть ще порад ні для венерично хорих, а саме в Пістині і Ябло ниці. Цей виняток можна пояснити собі тим, що за ведення порадні в Пістині бере лікар нужден ну винагороду 60 зол. місячно, а Яблониця від далена 70 кільом. від залізниці, отже нема охо чих кандидатів поляків на такі непоплатні „по сади". Якщо матеріяльні відносини там покра щають, або вибудують осередки здоровля, то о чевидно на ті посади найдуться вже поляки, як це було в Жабю.

При цій нагоді не від речі буде пригадати, що давніше порадні для венеричних недуг були вивіновані багато краще ніж тепер, а саме був то час, коли фондація Рокфелера жертвувала була на поборювання венеричних й епідемічних недуг більші суми. Одначе від 8 літ та фондація не дає вже нічого і тому побори лікарів тих по раден зменшилися до 30 проц. попередніх.

Крім того є лічничі заведення в Косові і в Де лятині. Отже з тими гуцульськими джунґлями не є так зле..

Неправдивий є теж заміт „Малого Дзенні ка", що, мовляв, на Гуцульщині „нема ані єдне го лекаржа". В самому Жабю є 4 лікарі (2 укра їнці, 1 поляк і 1 жид), у Ворохті 4 (2 поляки і 2 жиди), в Татарові 1, в Микуличині 2 (1 поляк і 1 жид), в Яремчу 1 (німець), в Делятині 5 (2 поля ки і 3 жиди), в Космачі 1 (українець), в Яблоно ві 3 (1 українець, 1 поляк і 1 жид), в Пістині 1 (українець), в Косові 8 (1 українець, 1 „русский", 3 поляки і 3 жиди), в Яблониці 1 (українець).

Слід замітити, що в Яблонові від двох літ не обсаджена посада окружного лікаря. Теоретич но заступає окружного лікаря д-р Ткачук. Два рази розписували конкурс на ту посаду. Пода лися були: д-р Ткачук, поляк Богайський і 1 жид. Одначе в міжчасі вибрали д-ра Валішевського, міського лікаря в Коломиї послом, п. Богай ський став заступником міського лікаря в Коло миї і зрезиґнував з Яблонова, а що посади окру жного лікаря не хотіли обсадити ані українцем ані жидом, то ця посада необсаджена й до нині.

Наприкінці не від речі буде згадати, що філія Українського Гігієнічного Товариства в Коло миї удержує власними засобами порадню (дис панзер) для незаможного населення без огляду на народність. На цю порадню не одержує філія „У. Г. Т." ніяких допомог з публичних фондів ані зі Львова ані з повіту, а українські лікарі д-р Козакевич і д-р Білозор працюють там безко рисно.

Як бачимо, плянований наступ великополь ських лікарів з Познанщини санітарних відносин на Гуцульщині не поправить, бож і не задля цьо го вони туди вибираються. Виряджені у фільмо ві апарати, епідіскопи, люльки, дзеркальця та інші дрібнички, вони — як це зазначує „Мали Дзєннік" — мають на меті ширшу пропаґанду, а яку саме, легко догадатися. Очевидно адміні страційна влада тому всьому як мога пособляє.

Зате всяка акція з українського боку натра пляє на непереможні перепони. Клясичним при кладом може послужити такий факт. Свого ча су д-р Питлик зголосив виклад в Жабю у зам кненому льокалі про венеричні недуги. Косівське староство на той виклад не позволило нібито з причини червінки, про яку в громаді ніхто не чував. Що не червінка, але інша причина викли кала заборону, свідчить факт, що тої самої дни ни відбув Петро Шекерик без ніяких перепон прилюдне віче в Жабю під голим небом.

Правда, що на Гуцульщині особливож ді твора не має відповідної ані педаґоґічної ані лікарської опіки. Таку опіку можуть дати рідні школи з рідним учительством і добре ведені дитячі садки. Та, на жаль, шкільна влада літами не хоче дати концесії на отворення шкіл Р. Ш., а адміністраційна влада не позволила ані на один дитячий садок на Гуцульщині, хоча най шлися би до того відповідні педаґоґічні і лі карські сили. Також при будуванні дитячої за хоронки СС. Служебниць в Жабю робила адмі ністраційна влада довший час великі трудноші.

ПРОТИ ЕКОНОМІЧНОЇ САМОПОМОЧИ ГУЦУЛІВ.

З господарського боку представляється Гу цульщина дуже невесело, то правда. Одначе тих відносин не можна поправити, імпортуючи на Гуцульщину купців, промисловців, ремісників, лікарів та інші „вільні фахи" з Познанщини. У країнський гуцул може піднестися тільки влас ними українськими силами. І тепер також пов стають на Гуцульщині кооперативи, або отви рають самостійні крамниці самі гуцули та пово лі витворюють свій власний гуцульський ку пецький стан. Та на превеликий жаль не бачимо тут не то допомоги від тих, що у святочні ви мають стільки солодких слів для гуцула, але навіть рівномірного трактування гуцулів, які власними силами поправляють своє положення, в порівнанні з жидами, на яких „Мали Дзєннік" сипле громи обурення.

Щоби не говорити на вітер, подамо один ма ленький, але вимовний приклад з життя: є в Космачі склеп мішаних товарів Ґольдштайна у його власнім домі. Недалеко гуцул Гаврилюк відчинив в маленькій будці крамничку мішаних товарів. Очевидно ані запаси товарів ані торги бідного гуцула Гаврилюка не можуть рівнатися зі склепом і торгами добре загосподарованого Ґольдштайна. Всеж таки скарбовий уряд ви значив податку Ґольдштайнові 30 зол., а гуцу лові Гаврилюкові 60 зол.! А такі приміри без журивої опіки над нашим гуцулом є на Гуцуль щині на денному порядку.

Можна і треба би перевести на ширшу ска лю будову доріг та реґуляції рік і потоків на Гуцульщині, очевидно не спроваджуванням з Великопольщі робітниками, але власними гу цульськими силами і таким чином можна дати гуцулам змогу чесного заробітку і якого-такого поліпшення матеріяльних відносин. Одначе ще дуже далеко до зреалізування тих необхідних робіт...

ІНВАЗІЯ ЧУЖИННОГО ЕЛЄМЕНТУ.

Зате великопольський наступ на Гуцульщи ну вже почався. Познанський авангард вже за їхав на прослідження терену гуцульських „африканських" джунґлів і за недовгий час можна надіятися вже десанту великополян, що мають виперти жидів і самі усадовитися на їх місце та заняти всякі провідні місця на Гу цульщині.

Очевидно така інвазія чужого елементу на Гуцульщину ані на волос не поправить тамош ніх відносин, а буде тільки жировищем на жи вому гуцульському організмі, не поправою, але погіршенням і так уже понад міру важких від носин.

Верховинець.

рати, щоб утревалити хоча дрібну частину цієї величі гір на фотоплівці. На жаль, не можемо довго любуватись красою, бо від Марішев ської гонить вітер темні хмари, одні попід на ші ноги, другі через нас і заслонює нам вид та окриває вогким серпанком, а вкінці мокрим рядном дощу. Хоч маємо на собі „непрома кальні" плащі і хоронимось під кущі жерепу, дощик, слава Богові, коротенький, промочив нас таки добре. Ідемо зрошені по коліна мо крою травою до лещетарських знаків і сходи мо на плай, що проводить до захисту на Марі шевській. Входимо у ворота, привитані трьома сторожами: вовчуром, сибірським хортом і гу цульським вівчарем; обнюхують нас і впуска ють до будинку. Як тільки увійшли ми до їдальні (ми були одинокі гості у захисті) поч лася громовиця і густий дощ і ми дякували Бо гові що маємо дах над головою.

Захист своїм положенням і будовою робить дуже гарне враження. Є це двоповерховий бу динок з деревляних брусів, збудований в гу цульськім стилю, положений на соняшнім місці з гарним видом на ціле майже пасмо Чорногори. Нічліг і харч тут дешевший і кращий ніж на За росляку. Гарна їдальня прикрашена кафлями, що зображують сцени з життя Гуцульщини у давнину.

Після дощу пішли ми оглядати сусідню стаю і бачили подій овець і кіз, що вертались як раз з полонини.

Другого дня зійшли ми плаєм через Марішев ську в долину Прута коло станиці граничної сторожі, а звідти на стацію залізнички до Фо рошенки. Хотіли бути перед полуднем у Во рохті, щоби подивитися на гуцулію. Був це день св. Івана.

—o—

Здемаскування безсоромної брехні.

(Причинок до журналістичної етики Іл. Курієра Цодзенного).

Краківський „Курієрок" з 24-го липня приніс передовицю під шумним наголовком: „Запомня не душе. На польскей земі гінюм твердзе поль скосьці". В цій статті, підписаній криптонімом „Сар", „Курієр" бє на алярм, що „фатальна по літика довела (у Сх. Галичині) до здевастування дорібку поколінь і до нараження польської стихії на загладу та затоплення в українській стихії".

На доказ наводить пан „Сар" між іншим „факт" з Яворова. Цей „факт" хочемо дещо ви світлити й виказати, якими брехнями оперує „Ку рієрок" тоді, коли цькує на українців і „будить" чуйність свого громадянства. Але зацитуймо на перед дотичне місце з „Курієра". Отже: „В ос танніх часах в Яворові єдине заборолo польсько сти в тих сторонах, гарний „Польський Дім", по будований ще перед війною жертвенністю місце вих поляків, є виставлений на ліцитацію. Куп лять його без сумніву „русіні". Ця твердиня польськости станеться станицею ворожої агі тації".

Фактичний стан є такий, що згаданий дім по перше — не є єдиним заборолом польськости в тих сторонах, бо навіть в самому Яворові мають польські установи кілька інших великих обектів, як нпр. бурси, дім Сокола, „стшелецький" і ін.; по друге — дім, про який мова в статті не є ніяким „заборолом" тільки звичайною одноповерхо вою **чиншовою каменицею,** положеною в Ринку та **замешкалою жидами!** Дім вправді збудований давно перед війною, але не „жертвенністю місце вих поляків", лише приватними **жидівськими ка піталами** і належав до жидівських родин — Мой сея Гляса, Мойсея і Хаї Прецель, Нухима Голен дра, Леї Голендер і Таненбавмів. В 1888. р. перей шов на власність української родини Щирбів і Ст. Крука. Опісля Гр. Щирба сплатив своїх спіль ників і ставши повним власником дому, продав його зі зарібком у 1909. р. жидівській родині — Мехлеви й Рифці Клянґ. Ті Клянґи та їх діти во лоділи домом до 5. серпня 1920. р. Тоді відкупив цей дім від них купець Григорій Бутент, що приї хав сюди з Калуша. В Калуші був він ще україн цем, в Яворові відсунувся від рідної нації. Він продав цей дім контрактом з 17. травня 1922. ро ку (!) польському товариству, що називалося „Тов. Польскего Дому ім. круля Яна III. Собєс кего в Яворове". Це товариство оснувалося щойно в 1922. р. на підставі рескр. льв. Воєв. ч. 13355/ I/Б/22 з 25. IV. 1922. р.

З повищого виходить: дім був перед війною в жидівських і українських руках а ніколи в поль ських; дім не був перед війною „заборолом поль ськости". лише жидівською та українською чин шовою каменицею, врешті — тов. „Польскі Дом" засноване щойно по війні, в 1922. р. Одиноко правдивим в цитованім уступі статті „Курієра" є те, що дім виставлений на ліцитацію. Ліцитує його Банк Господарства Краєвого за невиплачені від 1931. р. банкові рати в квоті щось коло десять тисяч золотих, а це від позички, що її згадане то вариство затягнуло в Банку в квоті 42.000 зол. ще в 1929. р. Вдаряє тут одна цікава обставина, а саме — дім куплено в 1922. р. а позичку затяг нено аж у 1929. р. З того виходить, що позичку затягнено не на сплату ціни купна, а на щось ін шого, але позичкою обтяжено дім. В цілі сплати ціни купна товариство віднеслося до жертвенно сти загалу. Видано окрему друковану відозву, що її поширено в цілому краю. Відозва взивала всіх поляків **до складання датків** на ту „твердзу" і дала в результаті значну готівку. Отже не лише тої „твердзи" не збудовано перед війною, але не збудовано її теж „жертвеністю місцевих поля ків"; навпаки на зазив відозви складали датки поляки з цілого краю.

Затягнувши позичку 42.000 зол. до сплати піврічними ратами в 7°/₀ відсотками в часі 21½ років, довжник користав двічі з деяких полекш, а саме: раз розложено довг на 36 літ, другий раз на 46 літ з обниженням висоти рат і відсотків. Та видно, що без уваги на публичну жертвенність і полекші віддовженевого закону рати не сплачувано правильно, а це довело до ліцитації.

Але „Польскі Дом" має ще один довг: 25.000 австр. корон, що його затягнули ще Клянґи. Банк Госп. Кр. перечислив його на 2.390 зол. і

розложив до сплати піврічними ратами на 10½ років. Очевидно, що те обтяження взято під увагу при ціні купна, і через те ціну купна зроблено догіднішою для нового власника — „Польського Дому". Але й тих малих рат (по 153.60 зол. + відсотки) не сплачувано правильно, бо в ціли стягнення залеглих від 1931 р. рат установив суд в 1933 р. на внесок вірителя — **примусовий заряд!**

Ось так представляється закулісова сторона цієї справи. Але є ще деякі неясности в цитованому уступі згаданої статті, а саме: Звідки „Кур'єрок" має ту певність, що цей дім куплять „bez wątpienia rusini"? Якщо „Кур'єрок" має аж такі далекосяглі інформації та знає навіть те, про що ніхто з українців досі не думав, то повинен би знати теж і про те, що Банк Госп. Кр. **ще дня 22. червня ц. р. припинив ліцитацію,** а алярмуюча стаття „Кур'єрка" написана аж 24. липня!, отже в місяць після того, як припинено ліцитацію та усунено від дому „небезпеку". Ціль того алярму може бути подвійна: 1) підготовити серед польського громадянства ґрунт до нової збіркової акції на підмогу „загроженій тверди" й спонукати банкові чинники до нових уступок і 2) представити ще раз українців, передусім яворівських, ворогами польськости. А з цілої статті виходить таке, що польськість у Сх. Галичині гине, українців протеґується, отже треба вже раз положити тому кінець... Чи не накликує „Кур'єрок" до нової пацифікації?

Ми навмисне взяли одну краплю з того болотяного озера „Кур'єркових" інформацій і дали цю краплю під мікроскоп, щоб сотий раз виказати, які отруйні бацилі брехні в ній находяться. А це лише одна крапля з цілого озера!

Н.

Нова велика битва в Абісинії.

ПОРТ САЇД, 5. 8. Райтер. Біля Ґондару дійшло до великої битви між італійцями та абісинцями, якими командував син раса Касси дедж-ас Вауд Бавассан.

ДИПЛЬОМАТ — ВОЖДОМ.

ПОРТ САЇД, 5. 8. Райтер. Командантом абісинського загону, що наступав на Адіс Абебу, є **б. абісинський делеґат до Ліґи Націй Текле Гаваріяте.**

РАС ДЕСТА ЛЬОЯЛЬНИЙ.

РИМ, 5. 8. Стефані заперечує поголоски про бої італійських військ біля Дессіє з 7-ма тисячами партизанів під проводом раса Дести. Цей останній відвідав маршала Ґраціяні і небавом вдруге зложить вірнопідданчу чолобитню.

З життя на Буковині.

Румунські партії обмотують наші села.

В неділю 19. липня ц. р. до села Погорілівці приїхали представники партії Кузи на посвячення кузистичного прапору. На цю комедію прийшли на жаль наші селяни з дооколичних сіл. Представник цієї партії Роб зі своїми прихильниками виголосив по румунськи велику промову, обіцюючи нашим селянам грушки на вербі. Диано, що темних наших селян ніхто не освідомить перед цими вовками в овечій шкірі. Партія Кузи, як теж інші румунські партії, не признають взагалі українського народу, називає українців зайдами та змагає до повного нашого винищення.

В неділю 26. липня ц. р. в Чернівцях відбулися збори повітової організації національ-царанистичної партії. До управи вибрали кількох українців.

Партія молодих лібералів під проводом Г. Братіяну видала відозву в українській мові, щоб спопуляризувати програму партії між українським населенням.

Всі румунські партії пхаються тепер на наші села та обіцюють селянам золоті гори, бо зближаються вибори і румунські партії знову потребують українських голосів, щоб здобути владу у свої руки і щоб опісля нищити український нарід.

Найвищий вже час, щоб по гіркім досвіді на Буковині та в Бесарабії всі свідомі українці об'єдналися та своєю жертвенною працею обеднали своїх темних братів у своїх організаціях та товариствах. Не службою чужим богам, але важкою працею на всіх ділянках нашого життя вдасться здобути кращу долю.

(„Хліборобська Правда").

ВІСТИ З ОЛІМПІЯДИ.

ПРОПАҐАНДИВНИЙ ХАРАКТЕР ІГРИЩ.

Всі заграничні кореспонденти подають у своїх звідомленнях, що німці перейшли самих себе в організації Ігрищ. Кожне потягнення було продумане до найменших подробиць. Німці памятали, що Олімпіяда мусить бути найкращим засобом пропаґанди гітлерівської Німеччини серед чужинців і зробили все, щоби це осягнути. Справній організації Ігрищ не можна нічого закинути, а всетаки організатори далі дбають про те, щоби впроваджувати щораз інші нові уліпшення, щоб кожний чужинець почувався як у себе в дома. Урядовий комісар Берліна проголосив відозву, щоби ніхто не поважився на час Олімпіяди підвищувати цін за споживчі артикули, зокрема в ресторанах і каварнях. За такий проступок визначили гострі кари.

Німецьких громадян переконали, що за порядок і успіх Олімпіяди відповідають усі одною міркою: так як трамваєвий кондуктор, так теж кожний член організаційного комітету. Окремі відозви накликали німців, щоби вони для всіх були ввічливі й гостинні.

— Твій усміх — пишуть у тій відозві — засвідчить перед цілим світом, що ти в Новій Німеччині щасливий. Твоя ввічливість і прихильність переконає чужинців про прихильне відношення Німеччини до всіх. Твоє поведення буде свідоцтвом німецької культури.

Очевидно, що німці придержуються всіх зарядженъ і відозв якнайточніше і звертають пильну увагу, як реаґують чужинці на відносини в Німеччині і як манїфестують свої прихильні почування. Годиться при тім відмітити, що на відкриття Олімпіяди сто тисяч німців із замкненим віддихом чекало, котра з дружин привитає в дефіляді Гітлера піднесенням руки. Таке було, коли дефілювала австрійська дружина. Коли перед почесною льожею витягнули австрійські спортовці з привітом руки догори, відповіла їм буря оплесків і одно, могутне „Гайль!". Зокрема стараються німці закріпити серед своїх гостей переконання про мирне наставлення Німеччини. Тому теж використали всі моменти Олімпіяди, в яких підчеркується мирний символічний характер Ігрищ.

МУРИНИ НА ОЛІМПІЯДІ.

Американці привезли цього року рекордову скількість муринів. Куди більше є тепер муринів, як на попередніх Ігрищах в Льос Анджельос. Давніше виставляли американці муринів тільки до коротких бігів. Тепер бачимо змагунів на середніх і довгих дистансах, та змагунів

ЕВГЕН ҐЕЛЬТАЙ

КАРМЕН.

Вона мала чорне, як галка волосся, лискучі вогниками очі й червоні гей кров уста. Була типом правдивого, ніякими шмінками нефальшованого, еспанського демона, хоч уродилась у Будапешті. Вона скінчила музичну школу й кінцевий іспит зложила в прилюднім, шкільнім пописі. Відразу приняли її до опери. Інтендант, директор, капельник і всі корепетитори говорили захоплені між собою, а навіть їй в очі:

— Вона уроджена Кармен! Ці слова рішили про її долю. Вона переписала собі ролю й чекала, коли її дістане. Але справа дещо проволікалась. А між тим вона вдоволялася ролями старих нянькок, циганок і чарівниць. Так завжди буває з молодими співачками. Вона малювала собі шмінкою глибокі риси на лиці, одягалася у старе лахміття, а буйне, як чагарник, чорне волосся скривала під гидкою, сивою перукою. Зате в буденному життї виступала її краса з усіма привабами. Вона була вже „вампом" тоді, коли американським фільмовцям ще навіть не снився такий тип. Тільки, що вона була таким малим, чарівним „вампом", коханою дівчинкою, доброю дитиною своїх родичів і невибагливою артисткою. Мужчини її зовсім не цікавили. Її розсміяні веселими блисками очі й вишневі уста жили тільки єдиною мрією, єдиною метою і всі її зусилля були скермовані на те, щоб доказати, що: „Вона уроджена Кармен!"

Вона жила у вічнім поготівлі, у вічнім вичікуванні на ролю Кармен, терпелива й повна життєрадісних надій. **Якщо тепер** ще нічого з цього не вийшло, напевне вдасться це в найближчому сезоні. Обіцювали їй цю ролю вже три роки. Ясно, що вкінці мусітимуть цю ролю їй дати. Від першого свого виступу зробила величезні поступи, багато навчилася, голос її набрав гарної, зрілої краски. І вона сама теж пишно розцвілась. Цілими днями сиділа в дома при фортепіяні і грала партію Кармен, або з папіроскою у тонких білих пальцях сиділа перед дзеркалом. Іноді вбирала на голову широке еспанське сомбреро, запашну рожу і пестила її довго, довго своїми червоними як кров устами. Найрадше цілувала вона сама себе у дзеркалі. Боже! Що це буде діятись, коли вона гратиме ролю Кармен на сцені! Глядачі потратять для неї глузди Вона обертала кокетливо голову й дивилась крізь рамя довгим, пестливим поглядом. Кармен! Правдива Кармен, така, яку ми собі уявляємо на сцені, про яку мріємо у снах... А тимчасом вона далі грала няньок, циганок і чарівниць у гидкій сивій перуці. Поватим вона була Кармен. І мала святе переконання, що кожний це повинен знати, що ролю Кармен тільки вона одна може грати.. Уявляла собі, що глядачі зовсім не здивуються, коли вона раптом скине свою перуку й лахміття, стане перед ними уся чорна й лискуча й солодко зворушливо заспіває:

„Коли я тебе покохаю — бережись!"...

Капельник застукає своєю паличкою і скаже до орхестри:

— Бізет, мої панове, Бізет,... не Верді

Кожний буде оплескувати, кожний матиме переконання, що переживає щось небувале; щось, що раз на сто літ трапляється: Перемогу справедливости.

Одначе оправедливість не перемагала. Минали літа, змінялись директори, диригенти, корепетитори, нові Кармени кидали папіроски за старі куліси, змінялися актори, змінялися гості... Вона далі студіювала свою улюблену ролю і вдень і вночі, так само як інші студіюють французьку чи англійську мову. Чимраз краще опановувала вона всі тайни ролі, чимраз дужче жевріло її захоплення, чимраз сильніше закріплювалось переконання, що вона єдина найкраще до цієї ролі надається... і чимраз дальше тікала від неї можливість заграти цю ролю. Щораз менше театральні критики згадували про неї. Чому? Чи може якісь чинники театральної політики, оригідок, примхи, лінощі, грали тут ролю, чи може з огляду на неприятливі умовини?.. Так іноді в життю буває, що актор не осягне того, про що ціле життя мріяв. Чим більше ви чогось певні, тим більше воно від вас тікає.

Які жертви положила вона для цієї своєї вимріяної ролі?! Своє ціле „я" віддала вона ролі, вичікуванню і надії. Нічого поватим для неї не істнувало! Із затисненими зубами чекала вона своєї черги. І все блистіли в очах радісні вогники. Так!... А літа минали, директори й капельники змінялися. Приходили нові зміни і знову зникали. Жінки малювали собі свої уста на колір крови, а волосся обтинали... Вона носила далі довге волосся, щоб ним причарувати глядачів.

Навіть тоді причісувала дбайливо волосся і ним любувалась, коли десь-не-десь заблистіли срібні нитки.

Вкінці покрилась ціла голова срібними нитками і не потребувала вона вже грати няньок у перуці

Аж одного разу трапилось, що відома співачка відмовилась співати в останнім менті партію Кармен. Це трапилось у 7-ій год. вечором і в поспіху не було нікого під рукою, хто міг би цю партію заспівати. Старому інспіцієнтові впало на думку її покликати. Вона мала ще стільки часу, щоб обтяти своє довге, сиве волосся і влетіти до ґардероби, щоб заложити чорну перуку.

Вона співала Кармен без одної проби. Без найменшого закиду!

Одначе ніодна рука на салі не піднеслась до оплеску. Глядачі були огірчені, що віддав виступ славної співачки. Пех!

А ніхто не знав, що до цього виступу Кармен приготовлювалась повних трицять літ.

Переклав *Роман С—о.*

у скоках у височінь та далечінь. Очевидно найкращим є мурин Овенс, що кандидує до трьох золотих медаль. Другий американський бігун Меткалер відзначається великою побожністю. Він хреститься перед кожним стартом. Навіть, коли був т. зв. „фальстарт", Меткалф хрестився удруге.

*

ОЛІМПІЙСЬКІ ВИСЛІДИ.

Футболевий турнір

Японія — Швеція 3:2. Величезна несподіванка. Шведи провадили вже 2:0, але амбітні японці надробили страчені ворота.

Німеччина — Люксембург 9:0. Німеччина без труду перемогла слабий Люксембург.

Півфінали 800 м.

В дальших елімінаціях у бігу на 800 м. відбулись три півфінали. У першому півфіналі переміг Вудроф (Ам.) у часі 1:52,7 с., 2) Кухарський (Польща) 1:54,7 с., 3) Андерсон (Арг.). — У другому півфіналі переміг: 1) Вілімсон (Ам.) 1:53,1 с., 2) Бекгаз (Ам.), 3) Едвардс (Ам.) — Третій півфінал: 1) Горибостель (Ам.) 1:53,2 с., 2) Лянці (Іт.), 3) Мекеб (Ан.).

Передбіги бігу 3.000 м. з перешкодами.

Біг відбувся на стадіоні; змагуни мусіли перебігати через плоти й рови (виповнені водою). У першому передбігу переміг Домперт (Нім.) 9:27,2 с., 2) Матілайнен (Фін.), 3) Вікольс (Латвія), 4) Довзон (Ам.). — У другому: 1) Іcoгольо (Ф.) 9:34 с., 2) Манінг (Ам.), 3) Гейн (Н), 4) Голмкіст (Шв.).

Передбіги на 400 м. плітки.

У передбігах у бігу 400 м. через плітки перемогли: Ковач (Мад.) 53,7 с., Нотброк (Нім.) 54,7 с., Вайте (Филиппіни) 53.4 с., Петерсон (Ам.) 54,4 с., Мандікас (Греція) 53,8 с., Гардін 53,4 с. — Із кожного передбігу два перших входить до півфіналу.

Фінал на 100 м. жінок.

У фіналі перемогла 1) Стіфенс (Ам.) 11,5 с., 2) Валясевіч (П.) 11,7 с., 3) Краус (Н.) 11,9 с., 4) Долінгер (Н), 5) Роджерс (Ам.), 6) Альбус (Н).

Мет диском жінок.

Перемогла міжнародна світа німка Маверамаер 47.63 м., (олімп. рекорд), 2) Вайсівна (П) 46·22 м. (рекорд Польщі), 3) Моленгавер (Н) 39.80 м., 4) Накамура (Яп.) 38.24 м., 5) Коіма (Яп.) 37.21 м., 6) Люндстрем (Шв.) 35.82 м.

Фінал 800 м.

По трьох передбігах — зійшлася в фіналі сметанка „гальф-міллерів"; переміг 1) Вудроф (Ам.) 1:52,9 с., 2) Лянчі (Іт.) 1:53.3 с. 3) Едвардс (Кан.) 1:53.6 с., 4) Кухарський (П) 1:53.8 с., 5) Горибостель (Ам.) 1:54.6 с. 6) Вілімсон (Ам.).

Слід підкреслити несподіване друге місце італійця Лянчі! Крок Вудрофа доходить до 3.15 м.!

Скок удовжінь.

Феномен світа мурин Овенс, у фіналовому скоці осягнув новий олімпійський рекорд 8.06 м., на 7 цм. гірший від власного світового рекорду. 2) Льонг (Нім.) 7.87 м. 3) Таіма (Японія) 7.84 м.

Передбіги бігу 5.000 м.

У трьох передбігах у бігу 5.000 м. перемогли: І. передбіг: 1) Цераті (Іт.) 15:01 с. 2) Зіферт (Дан.). 3) Ляш (Ам.) 4) Сальмінен (Фін.). 5) Ріве (Ам.).

II. 1) Гекерт (Фін.) 15:10,2 с., 2) Кльоз (Ан.) 15:10,6 с., 3) Ноі (Польща), 4) Гельстрем (Шв.).

III. 1) Йонзон (Шв.) 14:54 с., 2) Муракоза (Яп.) 14:56 6 с., 3) Вард (Ан.).

Передбіг 200 м.

У передбігах у бігу 200 м. мурин Овенс (Ам.) осягнув 21,1 с. (олімп. рекорд). У міжбігах перемогли: Ван Баверен (Гол.) 21,7 с., Ор (Кан.) 21,2 с., Овенс 21,1 с., Робінсон (Ам.) 21,2. Крім них до півфіналів входять: Гелні (Швайц.), Пакард (А.), Теніссен (П. Афр.), Гумбер (Кан.), Фі, Грумбек, Озендарп і Некерман (Нім.).

Фінал 400 м. плітки.

У фіналі бігу 400 м. плітки переміг: 1) Гардінг (Ам.) 52,4 с., 2) Льорінг (Кан.) 52,7 с., 3) Вайт (Филиппіни) 52,8.

40.000 абісинських вояків іде вперед.

ЛЬОНДОН, 5. 8. ПАТ. Аг. Райтера повідомляє з Порт Саіду, що згідно з віродостойними вістками рас Імру, бувший командант абісинських військ на північно-західному фронті, зреорганізував свою армію і тепер із 40.000 вояків посувається вперед на захід від Адіс Абеби. Війська раса Імру заатакували та знищили кілька висунених італійських станиць.

Згідно з вістками із тих самих джерел, абісинські сили в околицях Горекс здобули багато зброї і муніції підчас наступів на Адіс Абебу. Наступи ті відбувалися під проводом дедасмача Аберра, сина раса Касси, який є тепер у Вортінгу.

АНГЛІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР У КАНЦ. ГІТЛЕРА.

ЛЬОНДОН, 5. 8. ПАТ. Райтер повідомляє з Берліна, що державного підсекретаря у Форін Офіс Вансітарта приняв нині канц. Гітлер. При розмові був присутній фон Рібентроп.

Також педагоги.

Вчора згадали ми коротко про комуністичне обличчя конгресу французького народнього учительства — нині приглянемося цій справі і цій імпрезі дещо ближче.

Зїзд розпочався співом інтернаціоналу і оваціями для еспанського вчительства. Опісля ген. секретар союзу Дельма виголосив промову, в якій гостро **критикував уряд за його недостаточну енергію в боротьбі з правими елементами.** Дельма виступив проти сенату як установи, що саботує програму „людового фронту". „Що сказав би — запитав він — сенат, коли б під його вікнами людовий фронт уладив демонстрацію міліона своїх членів?" Це викликало обурення не лише соціялістів, але й комуністів. „Людові маніфестації — пише „Юманіте" — повинні бути спрямовані проти фашистів, не проти республиканського сенату з радикальною більшістю.

В дискусії бесідники домагалися розоруження **Франції, навіть тоді, коли б ніяка інша держава не хотіла розоружитись.**

У вівторок делегат кольоніяльного вчительства домагався, щоби перевести ухвалу противставитись **мобілізації без огляду на обставини.**

Делегат деп. Рони Форет заявив, серед бурі оплесків,: „Провідникам люд. фронту необхідно знати, що **не хочемо машерувати на війну навіть з червоними цвітами на крісах".**

В політичних кругах Франції хід конгресу викликав сильне пригноблення. Навіть соціялістична й комуністична преса висловлює з приводу становища франц. учителів своє негодування.

Годі глядіти з оптимізмом на майбутнє громадянської спільности, у лоні якої панує таке наставлення. Щож тоді, коли згадаємо, що ці люди заражують своїм босяцьким анархізмом та трусливим пацифізмом, доріст французької нації, який входить у громадянське життя „дідично обтяжений" ще більш розкладовими елементами. Французькі патріоти не можуть без жаху згадувати Бісмаркових слів: „Війну з Францією 1871. р. виграв народній учитель".

БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ У БЕРЛІНІ.

СОФІЯ, 5. 8. ПАТ. Болгарська телеграфічна агенція повідомляє: Король Борис перебуває інкогніто у Берліні з королевою, яка перейшла на одній з клінік легку операцію.

о. О. ПРИСТАЙ.

70

В АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАВИЛОНІ.

„Хто слухає одного дзвону, чує лише один голос, висловився славний бельгійський католицький єпископ-патріот Мерсіє. А я подумав собі: хто списує свої спомини, нехай усе переживає, щоб мав що цікавого розповідати.

І я заявив мому товариству словами польської галицької шляхти, коли зверталася перед війною до найяснішого цісаря Франца Йосифа І.: „При тобі, пане, стоїмо і стояти будемо!"

Раз мати родила!...

За яких 20 хвилин зявилася перед тим дімком громадка розвеселених людей, що були одягнені, як старокраєві коминярі або морські курці. Виглядали, наче поворотки чортики, тільки без хвостів і ріжків. В кожного з них цюрком лилася вода і кожний був зачервонілий, як буряк. Своїм живим гумором вони нас добре настроїли. Ми ждали вже нетерпляче тієї хвилини, коли вирушимо туди, звідки вернулася з гомоном попередня партія прогульковців. Незадовго вийшли вони з ґардероби у своєму звичайному одязі, а ми купили собі білети вступу по одному доляррові від особи. Втім рознісся гугнявий голос:

„За 30 хвилин піде чергова партія під туш! Прошу йти до кают перебратися!"

Всі, що ждали, посунулись до будинку. Там розділив нас урядовець, зовсім як у євангелію, на два гурти, одних „одесную", а других „отшую"[1]), тобто чоловіків до чоловічих, а жінок до жіночих ґардероб. Одяг дістали ми всі однаковий: полотняні штани з очкурами і плащі з каптуром на голову.

На даний знак урядовця пустилися ми босоніж в дорогу в напрямі до східців. Поперед нас ішов провідник. Дві перші секції східців, що вели вниз водопаду, не відзначалися нічим особлившим. Час до часу наносив на нас від водопаду легкий теплий вітер мряку розпиленої води. Але з кожним ступнем вниз зростала сила вітру і мряка робилася щораз густіша та дошкульніша. На долішній частині східців перемінився вітер у вихор, а з хмарин дрібної роси, чи там „капусняку", витворились великі хвилі повітряної води. Ці хвилі води напирали з вітром на нас, валили з ніг, били немилосердно в обличчя, що аж нам не ставало віддиху. Ми мусіли відвертатися від водопаду у протилежний бік і набирати повітря до легенів, щоб не подушитися. Це повторялося постійно по кожних двох-трьох кроках. Ми захлипувалися і душилися, як дитина, хора на кашлюк. З тяжкою бідою діпхались ми до останніх східців, що навіть не доходили до самого водопаду. Бо нема у світі такого майстра, що був би в силі побудувати якийсь доступ аж під саміську лявіну води, що спадала згори. Її сила така могутня, що не бачивши її, годі собі навіть щось подібного уявити. Рев водопаду тут пекольний.

Довго не можна було видержати у стіп ніяґарського водопаду. Вихор нагально рвався на всі сторони й вода так щедро заливала нас, що треба було цупко держатися поруччя обидвома руками, іноді хоч вчіпивсяб його і зубами!... Тому хутко почали ми відступати відтіля й верталися назад, якто кажуть, „поспішним поїздом".

Непривітно прийняла нас у себе грізна своєю стихійною силою Ніяґара. Проте ми часто ще навідувались до неї і приглядалися їй, але, розуміється, оподалік, не зближуючись більше безпосередно до її водопаду.

З того часу минуло багато років, а мені постійно ще причувається той гучний шум Ніяґари. Та може це тільки так уявляється мені, а в ухах шумить вже від старости. Бувало-ж часто за моїх часів, що вішали коваля, хоч завинив був слюсар. Таке саме могло статися і тут, що я, замісць приписати той шум на рахунок мого старого віку, приписував собі невинну в цім ділі стару знайому Ніяґару.

36. ПРОГУЛЬКА ДО КАНАДИ.

Три роки перебував я в Бофало на окраїнах, чи пак на „кресах" Злучених Держав П. А. в сусідстві другої, великої американської держави-доміній Канади. Тому й виринуло в мене бажання при першій ліпшій нагоді „скочити" в ті сторони, щоб побачити канадійські міста й села, та довідатися на місці, як там живуть наші переселенці. Тим більше хотів я поїхати до Канади, бо мав в себе доньку Оксану, що як кожна молода й інтеліґентна людина, цікавилася світом і залюбки прогулькувала, щоб збирати враження, побільшувати своє знання і досвід.

Та в Канаді поблизу кордону не мав я знайомих, куди міг би заїхати й побути кілька днів. Отже мусів ждати, доки не матиму сприятливої нагоди, щоб дістатися туди. Незабаром таки дочекався її. В 1921 році приїхав з Відня до Америки доктор фільософії о. Дмитро Гулин, що був сотрудником при віденській українсько-католицькій церкві св. Варвари. Він був іще з Відня знайомий з моєю донькою Оксаною, що раніше там студіювала, та з о. Сарматюком, парохом у Торонто, що лежало по тому боці кордону, в канадійському стейті Онтаріо. Приїхавши до Америки, загостив о. д-р Д. Гулин до нас у Бофало. Ми сердечно витали цього гостя, як і кожного нового земляка, що в повоєнних часах щойно приїхав із Старого Краю, чи з Відня, та привіз із собою свіжий подих батьківської землі. Зокрема від інтеліґента можна було багато цікавого довідатися про пережиті часи світової війни й наших визвольних змагань та про політичні, економічні й освітні справи.

(Далі буде)

[1]) Праворуч і ліворуч.

Еспанські кораблі обстрілюють британські гидропляни.

ГІБРАЛЬТАР, 5. 8. ПАТ. Военні еспанські кораблі обстрілювали вчора два британські гидропляни, які летіли з Альжиру до Англії.

БОЇ.

ГІБРАЛЬТАР, 5. 8. ПАТ. З повстанчих джерел подають, що повстанці заняли м. Ронда, 80 км. від Альжесірасу. Втрати великі.

БАРСЕЛЬОНА, 5. 8. Авас. Як повідомляють з республиканських джерел, під Азанєю республиканці здобули 4 повстанчі батерії.

МАДРИД, 5. 8. ПАТ. Кольона Манґада перемогла під Наваль Пераль повстанців, що втратили 80-ох убитих.

МАДРИД, 5. 8. ПАТ. Мадридський уряд повідомляє, що його війська заняли місцевости Сан Рафаель та Бертієнте на північ від Сієрра Гвадарама.

ПОВСТАНЧИЙ КОМУНІКАТ.

ПАРИЖ, 5. 8. ПАТ. Як подають з Бурґос, тамошній повстанчий уряд оголосив новий комунікат про хід военних операцій, згадуючи про **кілька перемог повстанців. Він протестує проти бомбардування церкви Богоматері де Біляр в Сараґосі та неукріплених міст Гуеска і Пальма.** Слід очікувати повної перемоги. Рівночасно головна кватира повідомляє, що 2-ох сотників, 6-ох поручників та 200 цив. ґвардистів, що здезертирували з Сіюдад Реаль, зголосилося до повстанчого команданта полк. Ескамеза.

Залицяння перевертня В. Заїкина до українців.

У 160-ому ч. „Українських Вістей" з д. 15. липня ц. р. помістив Вячеслав Заїкин „Оповістку" про те, що він перестав співпрацювати в російському журналі „Воскресеніє", будь то би через те, що в цьому органі Правління Львівського Православного **Братства появилася** стаття „Православні лемки на сторожі" з гострою протиукраїнською тенденцією. У 29-ому ч. „Русск-ого Голос-у" **в д. 2. ц. м. появилося вияснення** відповідального редактора „Воскресенія" А. І. Яськова, що причина відходу Заїкина з редакції була зовсім інша. При тому Яськов зазначує, що передтим Заїкин сам читав статтю „Православні лемки на сторожі" і перед ніким з членів редакційної колеґії ні словечком не заїкнувся, що йому не подобалася стаття з гострою протиукраїнською тенденцією; навпаки статті пера Заїкина у „Воскресені-ю" та інших виданнях „були писані з далеко більше гострою протиукраїнською тенденцією".

Ми не переповідалиб цієї полєміки Заїкина з редакцією „Воскресенія", якщоб не факт, що тип, який давніше працював в українських католицьких часописах („Нова Зоря", „Дзвони"), згодом на сторінках варшавського „Слова" та львівських „Русского Голосу" і „Воскресенія" лив помиї на все, що українське і католицьке. Колиж побачив, що нема йому багато наживи серед галицьких москвофілів, „русскій" Заїкин перевернувся знов на українця й почав містити у варшавському „Слові" статті українською мовою, виступаючи вже не так проти українців, тільки проти уніятів. Врешті забуваючи про свої протиукраїнські виступи зважився помістити в „Українських Вістях" „Оповістку", в якій приписує редакції „Воскресенія" те, що він властиво сам робив. Відай Заїкин думає, що цією „Оповісткою" ще раз набере українців і йому знов дадуть хліб, як свого **часу, на те, щоб він, наситившись,** перейшов знов до їхніх ворогів плювати на них.

НОВИНКИ.

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— На уфундування вітражу в Успенській церкві з нагоди 70-ліття о. кан. Д. Лопатинського зложили у захристії п. Кульчицька зол. 5.— і п. Коцюбинська 5 ам. долярів.

— Організація столярських шкіл. Міністерство Освіти оголосило статут державної столярської школи (Урядовий Денник Міністерства Освіти з 27. липня 1936, ч. 5), завданням якої підготовляти фахово до виконування робіт з ділянки столярства. Наука триває три роки. До першої кляси приймають фізично розвинених хлопців, які кінчать 14 років і не переступили ще 17 років та предложать свідоцтво скінчення IV. кл. народньої школи, або інше свідоцтво, яке шкільна влада признасть за рівноважне. Якщо ученик зле вчиться, мусить повторяти клясу. Такого ученика може педаґоґічна рада усунути взагалі зі школи. Одну клясу можна повторяти лише один рік. Після скінчення трилітньої школи абсольвенти можуть здавати іспит на челядника.

— Поширення личаківського цвинтаря. На засіданні міської ради Львова рішили докупити 16.800 м. кв. поля в ціли поширення личаківського цвинтаря.

— Відкрили у Львові стару башту. При будові каналів на Марійській площі натрапили робітники в глибині 4 м. на оборонну башту. Відкриття не було випадкове. Будівельний уряд Львова має старий плян міста, нашкіцований на новім і на підставі цього пляну орієнтується, де можна попасти на слід старих памяток Львова. Будівельні підприємці зобовязалися кожночасно повідомити будівельний уряд про своє відкриття. Так теж було перед кількома днями. Інж. Долинський ствердив, що є це стара пятикутна башта з XVIII ст., що була при низькім мурі. Стояла вона над самою Полтвою, ціла побудована з тесаного каміння. Положення башти виказує як сильно піднісся терен міста в тім місці.

— Гайне-Медіна і червінка. В Польщі занотували кілька випадків дитячої недуги т. зв. гайне-медіна. В однім тижні зголошено аж 12 випадків цієї недуги в центральній Польщі і східних воєвідствах. Також поширилась червінка.

— Зміни в поштових аґенціях. У поштових аґенціях Яківці коло Тернополя й Трибухівці, повіт Бучач, завели телефонічну й телеграфічну службу в обмежених денних годинах.

— Краєва хроніка. В Голиню п. Калуш Францішок Ґавровіч убив ножем Івана Мельника. Ґаврович тяжко ранений. — В Делятині прийшло до особистих порахунків між Едмундом Томасіком і Леоном Вирвою. Томасік порізав Вирву ножем. — На дорозі Майдан—Битків напав Василь Левицький із пятьома товаришами на Людвика Жепку і розбили йому камінням череп. Жепка вмер у шпиталі.

— Врятував дві дівчинки. Олександер Ганкевич, ученик 1-ої ґімн. кляси в Чорткові, купався в Сереті. Нараз завважив, що 13-літня Кляра Мендель і її сестра Єтті, літ 10, топляться. Не надумуючись довго, Ганкевич скочив до води і витягнув обі дівчинки на беріг. Припадкові приглядалося багато людей з берега, але ніхто не прийшов дівчатам з поміччю. Витягнувши дівчат з води, Ганкевич привернув їм штучним віддиханням свідомість.

— Жертва купелі. В Лімниці на терені громади Мединя пов. Станиславів утонув підчас купелі 32-літній Юрій Сігмонт, власник дібр Павликівка. — Підчас купелі в Черемоші біля Гринями пов. Косів утонув Іван Бойчук, попавши в глибінь, з якої не міг видобутися.

— Трійливі мухи появилися в околицях Варшави. Муха вкусила 23-літнього робітника Іґнатя Камінського. Його знайшли в стайні непритомного. Ствердили, що рано вкусила його в часі праці муха в лице, яке зараз йому запухло. Заки візвали лікаря Камінський стратив притомність. Лікар ствердив закаження і велів відвезти покусаного негайно до шпиталю. На жаль поміч прийшла запізно й Камінський вмер не відзискавши памяти. Новим родом трійливої мухи зацікавились лікарі. Виявилося, що в тій місцевости було вже більше таких випадків.

— Відень вимирає. Старинне і славне місто Відень вимирає. Не відразу, але постепенно. Вимирання почи[illegible] від зменшення числа народин. В 1909. р. було 32.498 випадків смерти, з 41.690 народин. У 1935. р. померло 24.235 людей, а народилося лише 10.000 дітей. Перед війною пересічно 20.000 пар річно заключувало подружа. В часі війни це число змаліло, але по війні, в 1920. заключено 31.164 подруж. Це число постійно падало, аж в 1935. р. лише 13.418 пар заключило подружя. Це сталося внаслідок протирелігійної агітації соціялістів; в 1927 р. виступило 28.837 осіб з Католицької Церкви. Тепер іде агітація в протилежному напрямі, але треба літ праці, щоб направити те, що знищили соціялісти. Впродовж трьох літ 50.000 відступників перейшло назад до католицької Церкви.

— Арештували високого американського старшину за шпигунство. У Вашинґтоні арештували колишнього поручника-команданта американської фльоти, Джана С. Фарнсворта. Йому закидають, що він продав японському урядові тайні документи американської фльоти. Американська тайна поліція слідкувала за роботою Фарнсворта місяцями, доки його арештували. Він їздив до чужих країв, а тайна поліція мусіла за ним там їздити. Його усунули зі служби перед роками і тому мав час на поїздки. Перед 10 днями ґавудили в Льос Анджельос Ґаррі Тамсона за шпигунство, але досі не стверджено, чи Фарнсворт стояв у якім звязку із діяльністю Тамсона.

—Свині люблять музику. В університеті Корнел у стейті Ню Йорк замкнули в кімнаті свині і дали їм фонограф із граючими плитами. Під ритм музики машерували свині довкола стола, викручуючи своїми хвостами. Так було, коли свиням грали Бранденбурґ Концерто ч. 3. Але, як їм заграли композицію „Музика грає кругом", вони закрутили свої хвости і вивтікали із кімнати.

— Хотять висушити море. Італійські інжинієри пропонують обнизити рівень Середземного Моря на 200 метрів, але треба замкнути Ґібральтар і Дарданелі, будуючи відповідні греблі. Праця тревала би 10 літ і малаб коштувати 125 міліярдів франків. Якби цей плян виконати, то Европа скористала би 80 тисяч квадратових кільометрів урожайної землі. Покищо зачисляють його тільки до фантазії.

— Конґрес преісториків почався в Осльо. Бере в ньому участь 500 учених із 40 різних країв.

— 130 літ має Салім аль Ґендані з Ґаджіру біля Асуану. Він їде щодня вранці зі своїм ослом до віддаленого 3 км. містечка Ідфу, на торг, має 60 дітей живих, померших не памятає. Ціла його родина з внуками, правнуками і праправнуками числить більше, як 400 осіб.

— Боротьба за материнство. В Торонто (Канада) мають цими днями вирішити, кому припаде премія за материнство. Адвокат Вайнс-Міллер записав суму 500.000 долярів тій матері, котра за десять літ після його смерти приведе найбільше дітей. Міллер умер 31. жовтня 1926 р., отже 10 літ минає аж 31. жовтня ц. р., значить ще не одна кандидатка може зявитися. Покищо перше місце займає міс Кенні, що зі своїх 16-ти дітей 12 уродила в згаданім десятилітті. На жаль вона не може виказатись метриками уродження своїх дітей. На другім місці є якась пані Тімлек, що може почванитися 11 діточками за 10 літ. Вона теж не має всіх метрик, але обіцює на час постаратися про докази, що заступатимуть метрики. Інша жінка має тільки девятеро дітей і всі правно зареєстровані. Вона надіється в найближчім часі близнят, що скріпилоб її шанси.

— Судова розправа у Ватикані. Утрете переводили у Ватикані судову розправу. Судили італійця Еціо Моріджа за те, що вкрав із ватиканської бібліотеки книжки. У Ватикані є окрема тюрма з трьома ясними, просторими кімнатами. До одної кімнати замкнули Моріджа. Під цю пору він є одиноким вязнем у ватиканській вязниці. Під дверима стоять два папські жандарми в капелюхах із когутячими перами. На розправі зібралося багато цікавих. Суддями були три поважні ватиканські громадяни. Коронний свідок обвинувачення якась жінка заявила, що Морідж не є зовсім студентом, бо вкрав зовсім безвартісні книжки, коли в бібліотеці стоять рядком самі цінні уніката, що на них полакомивсяб кожний бібліофіл.

— 7-літній хлопчина палієм. В Александрові згорів дім Марії Яховичевої. Слідство устійнило, що вогонь підложив малий 7-літній хлопчина Ришард Зачек, син льокаторки з сусіднього дому. Хлопчина хоріє на т. зв. піроманію і підпалив дім тому, що хотів приглянутися пожарові. Його віддали до дому поправи.

— Ріжні вістки. Під Девуновом завалився міст, яким переїздив поїзд, причому кілька вагонів упало в ріку. 20 осіб тяжко потовклося. — Великі зливи і повінь знищили місто Меґабад у Курдистані. Завалилося 500 домів, погибло багато людей. — У складі динаміту при будові дороги між Шешуаном і Гунаном склалася експльозія, що вбила сто кількадесять людей.

З кіна.

КІНО АПОЛЬО: „КНЯЗЬ ВОРОНЦОВ“.

В головних ролях Бриґіда Гельм, Гансі Кнотек, Віллі Біргер і Фріц Адемар. Фільма — яких багато на теми переживань російської аристократії на еміґрації. Всі вони нудні, засолоджені нудким коханням і плитонькими інтриґами. Фільма „Князь Воронцов“ дещо відбігає від шаблёну інших „російських“ фільм і це є теж її плюс. Багато сентименту, доволі добра гра акторів і зручно скомпонована акція роблять із цієї фільми приємну розривку в серпневій канікулі. **р. с.**

КІНО „АТЛЯНТІК“: „СОНАТА“.

Історія великого підприємця та багатія, очевидячки американського, що перейшовши поза 50 років, нараз закохався у молодій, інтеліґентній, талановитій жінці. Ця жінка подобається йому головно тому, що нагадує йому власну жінку, як була ще молода. На перепоні до щастя мілїонера стоїть факт, що має він молодого суперника — композитора. Він є той, що зєднав собі серце своєї ровесниці, дарма, що вона незвичайно привязана до чесного та доброго свого „старшого опікуна“. Як скінчиться боротьба? Чи чоловік у небезпечному віці розведеться із своєю жінкою та ожениться з молодою? — ось і вся завязка цієї сальонової пересічної фільми. Головну ролю грає Елісса Лянді; її партнер Шільдкравт не робить враження красуня. Дуже добрий характеристичний актор Франк Морґан не підходить до ролі зрівноваженого, поважного джентельмена.

Присилайте передплату!

ДИВОГЛЯДИ.

МІЛІОНЕРСЬКА ЗАБАГАНКА.

В однім із льондонських готелів умер недавно міліонер Генрі Вельком, що полишив велике майно. Міліонер мав свою прегарну віллю, одначе він у ній не мешкав, тільки приходив туди щодня вранці, відбирав газети й листи і вертав до готелю. Господарями віллі були самі коти, що без перешкод лазили по двацяти кімнатах і бальовій салі. Всі меблі покриті були покрівцями і брунатного пакункового паперу. На кожнім меблі видніла печатка Велькома. Кожну нову річ, яку її привозили до віллі обгортали зараз папером і причіпали табличку з написом, що ця річ собою уявляє і де вона повинна стояти. Кількох слуг, що жили в цім домі не мали іншої роботи, як доглядати й кормити котів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Національний Хор під мист. проводом Дм. Котка.

6. VIII. Ворохта.

Великий Театр:

Нечинний.

Театр Ріжнородностей:

Четвер, 6. VIII. год. 8. веч. „Малощо не ніч пошлюбна“.

Кіна.

АПОЛЬО: „Князь Воронцов“ із Бриґідою Гельм.
АТЛЯНТИК: „Соната“.
ВАНДА: 1) „Гануся“, 2) „Погоня за тінню“.
ҐРАЖИНА: „Остання стійка“ і „Що чоловік робить в ночі“.
КАСІНО: „Візьми моє серце“ з Джітою Альпар.
КОПЕРНИК: Чу-Чін-Чав“ з Анною-Меї-Вонг“.
МАРУСЕНЬКА: „Симфонія праці“ і „За хвилину щастя“.
МЕТРО: Ледви вчора“ і „Людина, що продала голову“.
МІРАЖ: „Світ належить до тебе“ і „Додек на фронті“.
МУЗА: „Любовні маневри“ і „Все для переможця“.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: „Арцильокай“, „Руки на столі“.
ПАН: „Кохаю всі жінки“ з Кепурою.
РАЙ: „Анок“.
СВІТ: „Наскок на Конго“.
СТИЛЕВЕ: „Без назвища“, ревія „Олімпіяда весельчаків“.
ТОН: „Шангай“ і „Жінка двох чоловіків“.
УТІХА: „Кабінет воскових фігур“ і ревія.
ХИМЕРА: „Гроші“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.

(пл. Марійська 5.)

„Еспанія“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 6. серпня 1936.

Відень (506,8) 12.00, 13.30, 21.40 Концерт, 17.15 Солісти, альт, форт., 20.05 Німецькі романтики (концерт із зальцбурського фестивалю), **Кошиці** (259,1) 18.00 Спів. ресітaль Підгаєцького, **Прага** (470,2) 11.05 Сальон. квартет, 19.10 Концерт військ. орх., 19.50 Суїта на нар. теми Баха, 12.15 Сальон. музика, **Париж** (1648) 11.00 Легка музика, 17.00 „Льом з бон фортін“ комедія Барона. **Білгород** (437,3) 17.20 Нар. музика, 18.30 Нар. пісні, **Берлін** (356,7) 8.00 Концерт дутої орх., 10.00 Легка музика, 11.00 Солісти, сопр., баритон, віольонч., форт., 13.00 Весела музика, 19.00 Камер. музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 9.00 Солісти, 14.00 музика, 20.10 Бах-Бетовен-Брамс, **Будапешт** (549,5) 13.10 Форт. ресітaль, 19.10 Сальон. музика, 20.30 Галевий концерт, 22.25 Циг. музика, **Мілян**о (363,6) 11.30 Розр. музика, 17.15 Вок. концерт, мецосопр., барит., 20.40 „Адіо джовінецца“ комедія Камасія і Океілія, **Рим** (420,8) 17.15 Вок.-інстр. концерт, 19.45 Легка музика, 20.45 Три комедії Гольдонія.

Пятниця, 7. серпня 1936.

Відень (506,8) 12.00, 13.30. 22.20 Концерт, 15.20 Тріо на форт., скр., віол. Бетовена, 17.50 Солісти, скр., форт., 20.00 Комедія, **Прага** (470,2) 16.10, 17.15, 20.45 Концерт, **Париж** (1648) 11.80, 13.00 Симф. музика, 20.45 „Івась фаетист“ ком. оп. Гана, **Білгород** (437,3) 12.00 Нар. музика, 13.15, 17.00 Сп. ресітaль, 22.30 Нар. пісні, **Берлін** (356,7) 8.00 Розр. музика, 15.00 Солісти, форт., барит., 17.35 „Крайзлеріяна“ на форт. Шумана, 19.00 Розр. музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 9.00 Солісти, барит., форт., скр., гітара, 14.00, 15.00 Музика, 21.00 Танки всього світа, **Будапешт** (549,5) 13.30, 22.25 Циг. музика, 18.30 Форт. ресітaль, 20.30 Скрипка, **Мілян**о (365,6) 11.30 Легка музика, 13.10 Популярна музика, 20.40 Камер. концерт, **Рим** (420,8) 13.10 Легка музика, 17.15 Вок.-інстр. концерт. 20.40 „Джіголєтє“ оп. Леґара.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 6. серпня 1936.

6.30 Ранішня авд., 6.50 Концерт орх., 7.20 Ранішній денник. 7.30 Програма, 7.35 Трохи інформацій, 7.400 Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Голєстан: Румунська рапсодія, гр. пл., 12.13 Полудневий денник, 12.23 Сальон. музика, 14.30 Легка музика з гр. пл., 15.30 Господарські вістки, 15.43 Серед дітей, що проводять вакації в місті, 16.00 Граніч-Штедтен: Попурі з оп. „Орлов“, гр. пл., 16.10 Трансм. з XI. Олімпіяди, 16.30 Легка музика з гр. пл., 17.00 Пісні в вик. міш. хору, 17.15 Військові марші, 17.50 Вакації п. Миколайчика, фейл. виголосить Жиґм. Новаковський, 18.00 Сільва рерум, 18.05 Леґіонова ідея у Сх. Галичині, 18.15 Сібеліюс: Лебідь із Туонелю, гр. пл., 18.25 Леґіонова поезія, 18.35 Програма на завтра, 18.40 Реклям. концерт, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 „6. серпня 1914“, відчит, спів, 20.05 Німецькі романтики: Трансм. із зальцб. „Моцартеум“ симф. орх.; у перерві ок. год. 20.45 Вечірній денник, 21.40 Віртуози флету, гр. пл., 22.00 Вістки з XI. Олімпіяди, 22.30 Спортові вістки, 22.35 Польські танки Жиґм. Носковського, форт. на 4 руки.

Пятниця, 7. серпня 1936.

12.03 Туристичний інформатор, 12.08 Життя товариства. 12.13 Полудневий денник, 12.23 Танок в опері, гр. пл., 14.30 Щось на десер, гр. пл., 15.30 Спортові вістки, 15.45 Гутірка з хорими, 16.00 Концерт солістів, форт., скр., 16.45 Варшавські акад. школи, 17.00 Концерт камер. орх., 17.50 Спорт. порадник, 18.00 Нема краю над Поділля, відчит Карла Курилюка, 18.10 Музика з гр. пл., 18.25 Програмова скринька, 18.35 Програма на завтра, 18.40 Реклям. концерт, 18.45 Актуальна гутірка, 18.50 Бюро студій розмовляє зі слухачами, 19.00 Фр. Ліст — борець ром. ідеалів, словно-муз. монтаж. 20.30 Із Голготи леґіонів, Андр. Струґа, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Розр. концерт камер. орх. і солістів, 22.00 Вістки з Олімпіяди, 22.30 Спортові вістки, 22.35 Танкова музика, 23.00 Закінчення авдицій.

БІРЖА.

Варшава (ПАТ)

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельґи бельґ. 89.73—89.30, Дол. американські 5.32.50 — 5.29.50, Дол. канад. 5.30.50 — 5.27.50, Фльорени голянд. 361.42 — 359.70, Франки фр. 35.08 — 34.92, Франки шв. 173.64 — 172.80, Фунти анґл. 26.73 — 26.57, Гульдени данціґські 100.20 — 99.80, Корони чеські 20.10—19.70, Корони данські 119.29, 118.45, Корони норв. 134.23—133.25, Кор. шв. 137.73—136.75, Ліри італ. 36—34, Марки фін. 11.78—11.60, Марки нім. 143 — 139, Пезети еспан. не нотовані, Шил. австр. 99 — 98, Марки нім. срібні 152—147.

Папери.

3 інвест. 1. ем. 63, 2. ем. 62, 5 конв. 44.75, 6 дол. 60, 4 прем. дол. 47.75—48.50, 7 стаб. 46.50—47.50.

Заставні листи.

5 прц. Гіпот. 46, 4 і пів прц. Гіпот. 40.50, 4 прц. Гіпот. 38, 4 і пів прц. ТКЗ. 40.50, 4 прц. ТКЗ. 37.50, 4 і пів прц. БҐК. 61.50, 4 прц. БҐК. 61.50, 4 і пів прц. Ком. 49, 4 прц. Ком. 44.

Долярівка 47—48; Прем. 1. ем. 62—62.50, Прем. 2. ем. 61—62.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від дня 5. серпня ц. р. кооператива платить за. льоко Львів:

1 кг. масла десерового бльок. і без опакування	2.35 зол.
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням	2.40 „
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням дає зачет	2.40 „
1 л. молока від 10. VII . .	0.14 „
1 к. яєць	2.55 „

Тенденція на масло сильна, на молоко і на яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 6. VIII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Курята 1. кл. щойно від 0.80 кг. вгору	1.00 „
Курки без остріг 1. кл.	0.90 „
Качки молоді, товсті 1. кл.	0.95 „

Ціни денні.

Приймає птицю тільки першої кляси. Гірших сортів рішуче не приймає.

ОПОВІСТКИ.

На викуп Українського Городу „Сокола-Батька“ зложив через Адм. „Діла“ проф. Денис Коренець зол. 5.— і кличе на довільну квоту пп. Володимира Устиновича з Головецького, д-ра Володимира Загайкевича з Перемишля, Максима Дубівця зі Стрия, д-ра Юліяна Коренця і Олександра Ціпановського зі Львова.

Ще один табор! Комісія виховних Осель і Манарівок при українськім Краєвім Товаристві Охорони Дітей і Опіки над Молоддю у Львові уладжує 10-денний **табор для працівників у Гуртках Дорсту.** Табор відбудеться в часі від 25. серпня до 5. вересня 1936 р. у Старявї к. Хирова. Оплата за табор виносить зол. 12. Стація залізнича у місці. У таборі обовязує туристичний стрій. З собою треба взяти коц і простирало. Число місць обмежене. Зголошення слати на адресу: „Шлях Молоді“ Львів, вул. Сикстуська ч. 46 до дня 15. серпня ц. р. До зголошення залучити посвідку дотеперішньої праці у Дорості і опінію котроїнебудь української культурно-освітньої установи.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10